

RECENZIA / REVIEW**HODÁS, M.: IMPLEMENTÁCIA AUTONÓMNEJ MOBILITY
– NIEKTORÉ FILOZOFICKÉ A (ÚSTAVNO)PRÁVNE
ASPEKTY A ICH PRÁVNE A METAPRÁVNE IMPLIKÁCIE
NIELEN PRE SLOVENSKÚ REPUBLIKU**

(vydanie prvé)

Praha: Leges, 2022

ISBN: 978-80-7502-660-6, s. 101.

<https://doi.org/10.33542/SIC2024-2-12>

V recentnom období sa v teórii, praxi aj didakticky zvyrazňuje trend technologických inovácií, ktoré prenikajú do všetkých spoločensko-ekonomických oblastí nášho života v globálnom rozmere s priamym impaktom na lokálnu úroveň a úroveň jednotlivca (spotrebiteľa). Sme svedkami skokového technologického progresu, ktorý v krátkom čase posielal do minulosti zaužívané postupy vo vede, technike, výrobe/priemysle a v spôsobe poskytovania služieb (vrátane finančných). Posudzovaná vedecká monografia, ako vyplýva z jej názvu, sa venuje vybranému segmentu technologických inovácií, a to autonómnej doprave a preprave a ich filozofickými a právnymi konotáciami predovšetkým z ústavnoprávneho pohľadu.

Autor posudzovanej monografickej publikácie, doc. JUDr. Milan Hodás, PhD. (Ústav štátu a práva SAV, Katedra ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave), je uznávaný odborník, ktorý dlhodobo pôsobí vedecky, publikačne a v praxi na rôznych pozíciách, s akcentom na legislatívnu prax a normotvorbu. Jeho interesovanie v oblasti predmetu monografie vyplynulo aj z jeho osobného angažovania (v pozícii vedúci riešiteľského tímu) na projekte „Zlepšenie verejných politík v oblasti dopravy, inovačnej kapacity v doprave a podpora partnerstva v zavádzaní inteligentnej mobility“ na Ministerstve dopravy SR a na príprave návrhu zákona, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s rozvojom automatizovaných vozidiel (publikovaný 6. decembra 2022 pod č. 429/2022 Z. z.). Publikácia je zároveň výstupom riešenia projektu VEGA č. 2/0082/21 s názvom „Inteligentná mobilita vo svete a v Slovenskej republike optikou normotvorby“.

Z hľadiska štruktúry je text monografie rozdelený do dvoch tematicky kompaktných častí. V prvej časti autor uvádza trendy a vývoj vo vybraných vyspelých krajinách s poukazom na skúsenosti z testovania autonómnych vozidiel. Prvá časť súčasne predstavuje akési prvotné priblíženie k autonómnej jazde vozidla, pričom vychádza z európskej taxonómie stupňov autonómnosti mobility (v zmysle nariadenia EÚ č. 2019/2144). Následne sa v ďalšej kapitole venuje otázkam správneho a vhodného regulačného prístupu k inovatívnym transformatívnym technológiám tak, aby právna regulácia neobmedzovala inovatívnosť. V tomto kontexte prezentuje a preferuje performatívnu reguláciu inovácií (založenú na ideách, princípovo orientovanú) ako alternatívu k tradičnej preskriptívnej regulácii.

Druhá časť, obsahovo rozsiahlejšia, uvádza v prvej kapitole filozofické, morálne a etické dilemy autonómnej jazdy (bez možnosti zastavenia), s ktorými súvisí nevyhnutné právne posúdenie. V nadväznosti na to autor uvádza niekoľko historických príkladov (napr. dilema prežitia dvoch strokotancov „Karneadova doska“ a ďalšie). Prijaté normatívne riešenia v analogických situáciách uvádza v šiestej kapitole, ktorá je ústavnoprávnym a čiastočne

trestnoprávnym exkurzom do príslušnej právnej úpravy Spolkovej republiky Nemecko. V kontexte nemeckého riešenia je zaujímavým zistenie spätne deklarovanej ústavne nekonformnej úpravy zo strany Spolkového ústavného súdu. Uvedená kapitola je nielen pozitívno-právnym výkladom, ale najmä kritikou „pragmatickej“ regulácie cez judikovanú prizmu ľudskej dôstojnosti a práva na život. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že zistenie skutočného stavu vecí v neovládateľnom vozidle (v kontexte uneseného lietadla ani zistenie skutočného úmyslu únoscu, nehovoriac o rýchlo sa meniacej situácii) nebude s ohľadom na proporcionálny zásah včas možné (oneskorenie v presune informácií). Týchto aspektov si je autor jednoznačne vedomý. Následne monografia hľadá odpovede vo filozofických konceptoch (Kant vs. utilitarizmus). Paradoxne, riešenie môže byť pritom v zásahu jednotlivca, ktorý využíva ospravedlňujúci stav núdze (*Entschuldigender Notstand*). Posledná kapitola druhej časti sa zaoberá normatívnym zakotvením doručovacích robotov v SR v zákone č. 429/2022 Z. z., ktorý je prvotinou v skúmanej oblasti.

Autor na viacerých miestach nastoľuje dilemy, ktorých riešenia za použitia analógie načrtáva v rovine filozofickej, právnej a v kontexte konkrétnych prípadov (najmä teroristické útoky a únosy lietadiel v USA a Spolkovej republike Nemecko) aj v rovine skúmania relevantnej judikatúry. Tu je dôležité spomenúť, že analyzované prípady podrobuje vlastnému kritickému skúmaniu, argumentačne vychádzajúc a opierajúc sa o ďalšiu odbornú literatúru, resp. názory renomovaných teoretikov. Autor sám v predhovore konštatuje, že mu pri implementácii autonómnych vozidiel vyvstalo viac otázok ako odpovedí, čo sa napokon odzrkadlilo aj v myšlienkových úvahách prezentovaných priebežne v monografii, a následne v jej závere, ktorý autor považuje z dôvodu „obrovskej rýchlosti vývoja v oblasti autonómnej mobility“ za predbežný. Záverečné úvahy autora sa uberajú smerom, že nebude možné okamžité prijatie komplexnej právnej úpravy, keďže ide o inovatívnu transformatívnu a potenciálne disruptívnu technológiu, pravdepodobnejšia bude performatívna regulácia v podobe čiastkových úprav. Z pohľadu obetovania účastníkov cestnej premávky považuje za ústavne konformné obetovanie zaviňujúcej osoby (napr. porušením dôležitej povinnosti), aj keď i tu badá konflikt s prezumpciou nevinu, prípadne je možné zvažovať obetovanie posádky autonómneho vozidla, čo sa bude na druhej strane odrážať v dopyte spotrebiteľa.

V nadväznosti na uvedené možno záverom konštatovať, že ide o unikátne a prvotiné monografické dielo v oblasti právnych aspektov inovácií v doprave. Text je dobre čitateľný, písaný pútavo, zrozumiteľne, bez vnútorných rozporov, so znalosťou vecí. Použité zdroje sú v prevažnej väčšine zastúpené zahraničnou literatúrou, čo monografii dodáva punc jedinečnosti spracovania problematiky autonómnej mobility vôbec v našom právnom prostredí. Osobitne možno zdôrazniť osobný rozmer publikácie, ktorý spočíva vo venovaní rodine. Monografia je vhodná nielen pre odbornú právnu prax v odvetví dopravy a prepravy, ale môže poslúžiť aj právnenému výskum inovácií v iných odvetviach v širšom rozmere (napr. zodpovednostné vzťahy). Zároveň je určite vhodným zdrojom literatúry pre širšiu právnickú verejnosť.

Lubomír Čunderlík¹

¹ prof., JUDr., PhD. Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Slovenská republika
Comenius University in Bratislava, Faculty of Law, Slovak Republic.

Recenzia je parciálnym výstupom projektu VEGA č. 1/0212/23 s názvom „Finančné inovácie ako determinant súčasnej a anticipovanej regulácie na finančnom trhu (výzvy a riziká)“.